

SLOVENEVEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:
Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemana velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnštvo in ekspeditja v „Katol. Tiskarni“ Koptarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefón-štev. 74.

Štev. 160.

V Ljubljani, v ponedeljek 18. julija 1898.

Letnik XXVI.

Slovenščina v uradih.

Že desetletja bije slovenski narod brezvspešen boj za narodno ravnopravnost, katero mu jamčijo državni temeljni zakoni. Kakor bajeslovni Sisif vali skalo svojih zahtev in pritožeb na strmo goro. A ko se bliža vrhu, pride v starem zistemu okoščeneli birokrat ter mu skalo zvali nizdolu po bregu in slovenski tlačan mora iznova pričeti mučeniško delo.

Tako smo doživeli v dobi najhujših narodnostnih bojev, da je deželno višje sodišče v Gradcu dne 23. junija t. l. zabranilo slovensko razpravo na podlagi popolnem slovenskih prizivnih spisov. Ta sklep graškega senata je vzbudil v vseh slovenskih krogih, osobito pa med slovenskimi pravniki največje ogorčenje. Vsi slovenski listi so se bavili s tem slovenščini sovražnim činom ter pozivljali merodajne kroge, da storé narodno svojo dolžnost ter govore resno besedo na pristojnih mestih.

Prvi korak v tem oziru so storili slovenski državni poslanci, ki so se dne 6. t. m. zbrali v Ljubljani ter sklenili in odposlali obširno spomenico ministerskemu predsedniku, pravosodnemu ministru in načelniku desnice vitezu Jaworskemu. V tej spomenici so se narodni zastopniki odločno potegnili za pravice našega jezika pri višjem deželnem sodišču v Gradcu.

Včeraj pa so se v Ljubljani v »Narodnem domu« zbrali slovenski odvetniki, notarji in odvetniški ter notarski kandidatje iz vseh slovenskih pokrajin, da označijo slovensko stališče glede obrambe slovenskega jezika pri graškem nadsodišču in sploh pri uradih na slovenskem ozemlju. Shoda se je udeležilo nad 50 slovenskih juristov, mnogi so bili zadržani, a so brzojavno in pismeno izrazili popolno soglasje z ukrepi proti nemški birokraciji.

To dejstvo pričá, da se slovenski pravniki zavedajo narodne svoje dolžnosti in da bodo z odločnostjo svojo razveljavili zadnji sklep apelnega sodišča v Gradcu. Shod se je vršil v nastopnem redu:

Okoli 12. ure gospod dr. Fran Papež kot starosta otvori shod, pozdravi vse došle odvetnike, notarje in kandidate ter župana ljubljanskega gosпода J. Hribarja, ki se je shoda udeležil, ter navetuje, naj se izvoli predsednika zborovanju. Soglasno je bil izvoljen gospod dr. Serneck iz Celja, ki mej drugim omeni, da so slovenski odvetniki na Štajerskem povodom graških izgrediv ob imenovanju grofa Gleispacha predsednikom deželnega nadsodišča vložili prošnjo za posebno odvetniško komoro. Zapisnikarjema sta bila izvoljena gospoda dr. Dečko in dr. Kušar, overovateljema gospoda Karol Bleiweis in dr. Makso Pirc.

Gosp. župan Ivan Hribar v kratkem, jedernatem govoru pozdravi zborovalce, naglašujoč nujno potrebo, da slovenski pravniki odločno protestujejo proti znanemu sklepu graškega apelnega senata. Ta sklep je po vsem Slovenskem vzbudil največjo nevoljo, ker mora ta moralni udarec boleti vsakega zavednega Slovenca. Zato naj bi današnji shod dosegel najboljši vspeh. (Živio!)

Nato gosp. dr. Stor obširno poroča o prvi točki dnevnega reda, namreč o izključenju slovenskega kot razpravnega jezika pri c. kr. višjem dež. sodišču v Gradcu. V krepkih potezah in slikovito opiše znano razpravo dne 23. junija t. l. pred graškim apelnim senatom, kateremu predsednik je bil g. Julij Ledenig. Ta senat se imenuje »slovenski«, vsi člani so večji slovenščine, in vendar je slovenskima zagovornikoma slovenskih strank na podlagi samoslovenskih prizivnih spisov zabranil slovensko razpravo. To je bil za slovenščino »dies nefastus«, kritičen dan pred sv. Janezom Krstnikom, ko so po slovenskih hribih in gorah goreli tisočeri kresovi v spomin na grozne turške čase. Ta dan je z žarečimi črkami zapisan v mučeniški knjigi slovanskega naroda, a zastopnikov njegovih sveta dolžnost je, da se z vsemi zakonitimi sredstvi najodločneje upró nemški birokraciji Waserjevega duha. — Ta senat v Gradcu mora biti slovensk, na zahtevo se morajo s slovenskimi strankami vršiti razprave v slovenskem jeziku, ker bi brez tolmačev bile razsodbe naravnost nemogoče. Nadsodišče ima ukaz iz l. 1883, da mora slovenske vloge reševati v slovenskem jeziku, toda navzlic temu ukazu in odločnemu ugovoru obeh slovenskih zastopnikov je takozvani »slovenski« senat odklonil slovensko razpravo. Graško nadsodišče je ustanovljeno za Štajersko, Koroško in Kranjsko, ki štejejo 2.140.000 prebivalcev. Mej temi je približno 1½ milijon Slovencev, torej večina. In vendar v Gradcu pehajo slovenščino pred vrata. Temu se mora upreti ves slovenski — narod. Da je bila označena razprava velikega pomena, pričá dejstvo, da je bila dvorana polna občinstva in da je takoj po razpravi ob 2. uri »Tagespost« že objavila po svojem prikrojeno poročilo. Prva dolžnost je slovenskih odvetnikov, da soglasno protestujejo proti temu sklepu graškega senata. (Živahno odobravanje.)

Gosp. dr. Majaron dostavi jako zanimiv dogodek, ki ga moramo pibiti na steno in katerega naj bi čitali nemški in nemškutarski birokratje, ki imajo po svojem poklicu opraviti s slovenskimi strankami. V »Novicah« št. 27 z dne 2. jul. 1862 je na strani 223. namreč objavljen dopis iz Gradca, v katerem dopisnik z veseljem poroča: »Vsled naredbe vis. pravosodnega ministerstva na višje deželno sodišče zastran rabe slovenskega jezika v sodnijah je bila danes, dne 24. junija pritukajšnji deželni sodniji prva končna obravnava, pri kateri so državni pravdnik gosp. vitez Andrioli in gg. sodniki, posebnoma pa zagovornik gosp. dr. Razlag pokazali, da je slovenski jezik že popolnoma goden za vpeljavo v sodnije in da izrečenaravnopravnost nesme ostati samo na papirju.«

Dotični ukaz pa slóve:

»Mora se gledati na to, da so pri kazenskih in končnih obravnava z obtoženci, ki znajo samo slovenski, sodniške osebe z drž. pravdniki in uradniki in zagovorniki vred, ki imajo pri tem opraviti, slovenskega jezika popolnoma

zmožni in da se torej obravnave vrše v slovenskem jeziku ter razsodba in po možnosti tudi razsodbeni nagibi razglašajo v tem jeziku.«

To se je torej godilo ravno pred 36 leti in danes nam odrekajo ravnopravnost navzlic raznim naredbam, ukazom in zakonom!

O drugi točki: »Nasveti, kako pripomoči slovenščini do popolne ravnopravnosti v uradih« poroča dr. Juro Hrašovec. V svojem poročilu naglašá, da se na Štajerskem v obče le toliko uraduje slovenski, kolikor uradnikom slovenske stranke po svojih zagovornikih vsilijo. Skoro vsi zapisniki in izjave prič se pišejo nemški, v prepirnih in kazenskih stvareh. Posebno mlajši uradniki se branijo slovenskega uradovanja, nekateri se celo norčujejo s slovenščino. Razsodbe, tiskovine, vabila, vse nemško. Isto velja o političnih in finančnih uradih. Da se obrne na bolje, morajo slovenske stranke in zagovorniki dosledno in odločno zahtevati slovensko uradovanje, od vlade pa treba zahtevati, da za slovensko ljudstvo namešča le take uradnike, ki so našega jezika popolnem zmožni v besedi in pismu. — To smemo in moramo zahtevati, sicer podležemo. (Odobranje.)

Gospod dr. Kraut, odvetnik v Celovcu, opisuje razmere na Koroškem, ki so v tem oziru še mnogo žalostnejše. Vsa ravnopravnost pri sodnih, političnih in drugih uradih je za Slovence le teorija na papirju. Uradniki so večinoma nemško-nacionalnega mišljenja, pri celovškem senatu za slovenske stranke znata le dva člana tudi slovenski. Če sta ta dva zadržana, posreduje tolmač, kar je po izreku nekega višjega sodnika naravnost škandal. Porotne obravnave so nemške, zapisniki, razsodbe — vse nemško. Znan je že izrek za slovenske stranke: »Besser etwas deutsch, als viel windisch!« Ni čudno, da na vsem Koroškem le tri slovenske občine uradujejo v našem jeziku in da si slovenski kmetje že ne upajo govoriti svoj jezik. Treba je poduka in odločnejega odpora! (Odobranje.)

Gospod notar L. Baš iz Celja opozarja na izgovore vlade, da nima dovolj slovenščine zmožnih uradnikov. Ako je to res, potem treba skrbeti za naraščaj. Štajerski jubilejski zaklad in »Rado-goj«, kakor tudi zasebniki storé svojo dolžnost, to pa naj stori po vzgledu vojne uprave in bosanske vlade tudi pravosodno ministerstvo. Ustanovi naj ustanove in slovenskih juristov dobi na izbiro. Govornik navetuje peticijo na pravosodno ministerstvo.

Gospod dr. Pipuš navaja več slučajev iz svoje skušnje pri okrožnem sodišču v Mariboru in okrajnem sodišču v Umureku. Od uradnika mora vlada zahtevati potrebne kvalifikacije. Ako mutec ni sposoben za uradnika, tako tudi ne oni, ki ne zna jezika prebivalstva, za katero je nameščen.

Gospod dr. Dečko naglašá, da na podpore od vlade ne moremo računati, treba je toraj odločno zahtevati povsod za Slovence slovenskega uradovanja, dijake pa naj bi podpirala razna de-narna društva. Proti vsaki nemški samovolji naj

se vlagajo pritožbe, konečno se uradi morajo udati in sprijazniti z ravnopravnostjo.

Gospoda dr. Pretnar in dr. Ribač iz Trsta opisujeta razmere na Primorskem ter osvetljujeja z drastičnimi slučaji. Oba govornika kakor tudi gospod dr. Filipič priporočajo neupogljivo odločnost. Ne se ustrašiti truda in stroškov, pravična stvar mora konečno zmagati.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. julija.

Neobvezni razgovori z vlado se bodo še nadaljevali, akoravno so nemško-liberalni in nacionalni zastopniki rekli svoj »ne«. Kakor dunajski »Vaterland« poroča, se snidejo jutri na Dunaju zastopniki katoliške ljudske stranke, s katerimi se hoče grof Thun pomeniti o rešitvi jezikovnega vprašanja na Češkem in Moravskem. Poleg teh povabi grof Thun še celo vrsto drugih zastopnikov in morda pridejo svojedobno na vrsto tudi Jugoslavlani. V soboto se je posvetoval s tem vprašanjem ministerski svet pod predsedstvom grofa Thuna. Vzelo se je na znanje poročilo o dosedanjih konferencah in razpravljalo o načrtu za prihodnje dni. Konečna sodba v tem oziru toraj še nikakor ni mogoča.

§ 14. **zopet deluje.** Mej brzojavkami smo zadnjič naznanili, da je dunajski uradni list objavil cesarsko naredbo na podlagi § 14. glede določbe davka na žganje in sladkor. Prva določba govori o količini alkohola, za katerega je bila leta 1888 za celo carinsko ozemlje določena nižja davčna postavka 35 kr. od litra. V ta namen se je določilo do 1. avgusta letos 1,878.000 hektolitrov. S cesarsko naredbo se ta določba provizorno podaljšuje za nedoločeno dobo. Takozvani sladkorno davčni provizorij, čegar veljava tudi s tem mesecem poteče, pa določa povišanje sladkornega davka od 11 na 13 gld. in največjo svoto 9 milijonov kot premije za izvoz sladkorja. S tem ostanejo v veljavi tudi v bodoče vse te začasne naredbe. Skoro istodobno je zagledala svet začasna naredba glede delne odprave določb. vsled katerih so se morale od spreminjevalnih dohodkov odrajavati osebne davščine.

Prepir radi „morskega očesa“ na galuško-ogerski meji. ki se vleče kakor morska kača v zgodovini avstro-ogerske monarhije, ne bo še tako kmalu rešen. Pred nedavnim smo sicer poročali, da se ta zadeva reši s tem, da Mažari odstopijo Avstriji, oziroma Kranjski, znani Žumberk, mesto tega se jim pa definitivno prepusti »morsko oko«, obstoječe iz več manjših jezerc v gorovju Tatra. V to svrhu sta obe vladi imenovali nekako komisijo, kateri se je naročilo, naj konečno reši to kočljivo, dolgotrajno vprašanje. Avstrijska vlada je imenovala predsednika Ivovskega nadsodišča viteza Tchornickega članom te komisije, ogerska pa tajnega svetnika Vertessyja, ki bi se morala zjediniti za izvolitev tretjega člana kot predsednika te komisije. Ta dva moža se pa dosedaj še nista mogla sporazumeti in ker so mej obema vladama še tudi nekatere načelne razlike, po mnenju polj. listov ni pričakovati rešitve pred mesecem aprilom prihodnjega leta. Stvar se toraj zopet zavleče za celo leto.

O zadnjem »volkstagu« v Hebu objavljajo nemško-nacionalni listi vsakovrstne laži, s katerimi nameravajo pred nemškim svetom pojasniti dejstvo, da mesto Heb tem povodom ni razvilo svojih prusaških zastav. Pravijo namreč, da se to le vsled tega ni zgodilo, ker je okrašenje mesta prepovedal pripravljalni odbor z ozirom na žalostno stanje nemškega naroda. Iz ravno istega vzroka, pravijo nadalje, odklonil je tudi posl. Schönerer vsak vsprejem na kolodvoru. Takim bedastocam pač nihče ne more verjeti, posebno pa še to ne, da bi se bil Schönerer toliko žrtvoval za žalosten položaj nemškega naroda. Z resnico, da namreč v Hebu ni več toliko in tako zagrizenih Wotanovcev, kakor pred jednim letom, ko je bilo ultragermansko navdušenje na vrhuncu, ne marajo korifeje na dan in vsled tega trobijo v svet o žalostnem položaju.

Italijanski parlament je minulo soboto zaključil pomladansko zasedanje in ljudski zastopniki so se podali iz vroče zbornice v hladnejše kraje. Zadnje zasedanje je bilo zelo kratko in se v tem času ni rešila nobena važnejša zadeva, ki

bi prebivalstvu res kaj koristila, ves čas se je potratil z nastopno izjavo novega ministerskega predsednika generala Pellouxa, ki se je hotel takoj prvi dan pokazati kot moža, ki bo na mah ukrotil vse uporne elemente in v vsakem oziru osrečil lačno italijansko ljudstvo. Mož je seveda že sedaj dospel do prepričanja, da mu ne bo mogoče tako visoko vzleteti, ker je sicer nevarnost, da potem tem globlje pade. S silo se ni še nikdar rešila trajno in ugodno nobena stvar, in gotovo je, da tudi bojevnik iz leta 1870 ne bo izvršil svojega načrta.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

Ljubljana, 15. julija.

(Konec.)

Odb. Pavlin poroča o določitvi stavbene črte in nivela za zgradbo hiše Fr. Vokauna Na stolbi št. 8. Ker za ta del pod gradom ni potreba tolike natančnosti v stavb. smislu, ni treba določiti stavbene črte in nivela, marveč se le naroči, da se postavi zgradba vspešno z »Mestnim domom« in dobi obliko vile.

Prizivu Iv. Mohorča na Dolenjski cesti proti odloku, s katerim se mu je prepovedalo uporabljati kleti za stanovanje hišnikovo, se ne ugodni. Poroč. odb. Pavlin.

Ravno tako se zavrne priziv Adolfa Reicha zaradi stavbe »Katoliške Tiskarne«, o katerem poroča isti odbornik in v katerem Reich protestuje proti zgradbi sploh, ker se je dalo stavbinsko dovoljenje, ne da bi se ga bilo povabilo h komisijskemu ogledu, in ker se je kanal iz stranišč napeljal v glavni kanal, za katerega zgradbo je svoječasno tudi on nekaj prispeval. Poročevalec omeni, da se njega vsled tega ni povabilo, ker ni mejaš, marveč je vmes ulica, dotični kanal je pa vkljub prispevkov last občine. Z ozirom na stavbeni red je nujno potrebno, da se na ta način uporabi glavni kanal. Sicer so se pa varovale vse pravice rekurentove, kajti pri stavbi se je moral napraviti zid proti ognju in se je moral lastnik stavbe zavezati, da v slučaju, ako se ulica opusti, zazida vsa okna na ulico.

Poročilo o uredbi nivela na Rimski cesti se odstavi z dnevnega reda.

Prošnji gostilničarjev ob Florijanski in Karlovski cesti, da bi se smeli še nadalje puščati nevprijetni vozovi pred njihovimi gostilnami, kar se jim je z ozirom na novi cestnopolicijski red prepovedalo, se na predlog odb. Grošelja izjemoma ugodni, ker bi sicer ti in ostali obrtniki trpeli preveliko škodo. Predlog podpira tudi dr. Krisper.

Za Vodmat se po poročilu odb. Zabukovca določijo naslednja imena cestam in ulicam: Zaloška cesta, Stara pot, Bohoričeve ulice, Vodmatski trg, Cegnarjeve, Zalokarjeve, Ravnkarjeve, Jenkove ulice, Na zavrtih, Za bolnišnico, Vojaške ulice in Poljska cesta.

O kolavdaciji del pri vodnjaku elektrarniške centrale v Slomškovih ulicah poroča odb. Žužek. Delo je prevzel podjetnik Wagenführer iz Budimpešte in zahteva sedaj, ko je imel, največ po lastni krivdi, nabroj stroškov več, kakor je bilo proračunjeno, 24.122 gld. mej tem ko znašajo stroški po kolavdaciji le 6788 gld. Jedna glavnih napak je bila pri tem delu, da se je oddalo tuji, neznani tvrdki in da je bilo nadzorovanje zelo pomanjkljivo. Obširno in temeljito poročilo o kolavdaciji, za katero se izreče poročevalcu zahvala, se odobri in naroči magistratu oziroma županu, naj se z največjo natančnostjo obračuna s podjetnikom na podlagi kolavdacije dne 6. aprila letos.

V svrhu izvršitve raznih del pri mestni elektrarni, ki se pomnože še posebno, ko prevzame mestna občina v kratkem instalacijo v lastno režijo, se sklene na predlog odb. Pavlina namestiti začasno še jednega monterja ter jednega monterskega pomočnika, poslednjega z najvišjo letno plačo 400 gl.

Na predlog istega odbornika se sklene nakupiti še dva škropilna vozička in jedno rezervno cev v skupnem znesku 1050 gl.

Poročila finančnega odseka v zadevi 3% posojila in podpor ter direktorija mestnega užitninskega zakupa v zadevi podaljšanja tega zakupa se obravnava v tajni seji.

Odb. Plantan poroča o dopisu deželne vlade glede odkupa Zatiškega dvorca. Mestna ob-

čina je ponudila za to poslopje, ki je last verskega zaklada, 10.000 gl., naučno ministerstvo pa zahteva svoto 24.000, katera svota bi se k večjemu mogla znižati na 20.000 gl. Ker je svota previsoka, se sklene, da se nadaljno pogajanje glede odkupa pretrga.

Hišni posestnik Fran Dolenc na Poljanski cesti št. 25 zahteva za 18.2 m² sveta, ki ga je odstopil mestni občini v regulačne namene, odškodnine 25 gl. od m². Ker je zahteva pretirana in dosedaj največja, se na predlog odb. Plantana sklene, da se mu ponudi 10 gl. za m². — Za odkup 114 m² sveta posestnice Roz. Jevnikarjeve na Tržaški cesti št. 29 se z ozirom na manjšo važnost določi cena 2-50 gl. od m² ali 9 gl. od kvadr. sežnja, mesto zahtevane odkupnine 10 gl. kvadr. seženj. — Ponudba posestnice Jos. Ronnerjeve na Emonski cesti, za odkup hišice št. 8a, za katero zahteva 6800 gl., se odkloni. — Posestniku Iv. Dražilu v ulicah na Grad št. 6 se za odkup sveta, na katerem je stala njegova sedaj podrti hiša, iz sanitarnih razlogov dovoli 400 gld. Ponudnik zahteva 5 gl. od m². Poročevalec odb. Plantan.

Ponudba oziroma prošnja posestnika Josipa Streharja na Tržaški cesti št. 12 za odkup nekaj sveta in spremembo regulačne črte se odkloni in se sklene vstrajati pri prvotni regulačni črti. Poroč. odb. Velkavrh.

Odb. Plantan poroča o ponudbi posestnice Marije Jerančičeve na Radeckega cesti št. 6 za odkup njene hiše v regulačne namene. Ker namepravana cesta ne bo šla preko njenega sveta in se toraj ta ne potrebuje, se ponudba odkloni, glede poprave hiše pa ponudnici naznani, naj se obrne v tej zadevi na magistrat.

Posestniku Eliji Predoviču je mestna občina za odstop sveta pred hišo št. 72 ponudila svoto 800 gl., ali pa mesto tega, da mu napravi trotoar na mestne stroške. Ker pa Predovič s temi pogoji ni zadovoljen, se sklene, obustaviti nadaljnje pogajanje. Poroč. odb. Svetek.

K objavljenemu poročilu o oddaji del za gradnjo »Mestnega doma« nam je dostaviti, da se je poverilo nadzorstvo stavbe stavb. adjunktju C. Kochu ter da se mu je za to določila mesečna nagrada 50 gl. Popraviti moramo tudi, da je o tej točki poročal nadinžener Duffé.

Prihodnja seja bo prve dni meseca septembra.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. julija.

(Imenovanja.) G. Anton Peterlin, prov. učitelj na nižji gimnaziji v Ljubljani, je imenovan pravim učiteljem na gimnaziji v Kranju; g. dr. Jos. Pipenbacher prof. na tukajšnji nižji gimnaziji za Novo Mesto, dalje sta imenovana pravima učiteljema za gimnazijo v Kranju g. L. Poljanec in g. dr. Jos. Tomišek. Profesor na državni realki v Trutnovu, A. Nemeček, je premeščen na ljubljansko realko.

(Koseskega slavnost.) Iz Moravc: Prijazna lukoviška okolica bo 14. dan avgusta kraj, kjer se bosti vršili dve lepi, pomenljivi narodni slavnosti; slavnosti, kakeršnih ondotna okolica še ne pomni. Dopoldne odkrila se bo spominska plošča Ivanu Veselu Koseskemu, pesniku in buditelju slovenskemu, povodom stoletnice njegovega rojstva. Posrečilo se je slavnostnemu odboru pridobiti može, katerih sodelovanje brez dvoma neizmerno povzdigne to narodno slavlje. Slovesno mašo bo daroval dekan moravški in deželni poslanec veleč. g. Tomo Kajdiž. Cerkvni govor je prevzel iz posebne prijaznosti veleč. g. prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda, konz. svetnik Tomo Zupan. Slavnostni govor bo pa govoril ob rojstni hiši slavljenca priznani in priljubljeni slovenski pisatelj in gimnazijski vodja iz Novega Mesta, g. dr. Frančišek Detela. Ako še dodamo, da bo pri slavnosti sodelovalo več pevskih in narodnih društev, katerih se je nekaj vže oglasilo, nekaj se jih pa še bo, kar trdno pričakujemo, in ako še pristavimo, da bodo slavna društva in č. goste pričakovala naša dekleta v narodni noši ter trosila med nje šopke — potem pač smemo trditi, da utegne biti Koseskega svečanost jedna največjih in najimpozantnejših, kar se jih bo letos vršilo po slovenskem svetu. Da bo pa Koseskega slavlje tem lepše in mikavnejše, nastavilo je na

popoldne istega dne prostovoljno gasilno društvo na Brdu svojo desetletnico, katero bo praznovalo z veliko ljudsko veselico, šaljivim srečkanjem in prosto zabavo in h kateri bodo prispela vsa bratska sosednja društva ter tudi nekaj daljnih gasilnih društev. Za Spodnje Koseze in Lukovico bo, posebno če bo vreme ugodno, 14. avgust v resnici velikansk narodni dan; dan, ob katerem se bo slovenska misel in slovenska zavest prosvetočila slovesno tako, kakor se doslej pač še ni v ondotni okolici. Rodoljubni Slovenci in slavna narodna društva! Vaš smoter naj bo 14. avgusta prijazne Spodnje Koseze pak mična Lukovica! Pohitite ta dan mnogobrojno v lepo to okolico, v našem slovstvu tako pomenljivo, vsaj so iz nje izšli duševni naši velikani, kakor originalni dr. Jakob Župan, nepozabni naš pripovednik Janko Krsnik pak letošnji slavljeneč Ivan Vesel Koseski, pesnik, buditelj in dramitelj slovenski. Na svidenje tedaj v Spodnjih Kosezah in v Lukovici! — Ob tej priliki naj še pripomnimo, da je voznja zveza za tujce jako ugodna, posebno za one, ki prihajajo iz Ljubljane ali skozi Ljubljano. Ob sedmih zjutraj gre vlak iz Ljubljane in pride po osmi uri v Domžale, kamor bo slavnostni odbor poslal vozove, da popeljejo sl. društva in č. goste na lice slavnosti. Kar se tiče postrežbe, bo v lukoviških krčmah č. gostom v vsakem oziru fino postreženo.

(Promovirani) so bili na graškem vseučilišču: E. Slavik, koncipient v pisarni g. dr. Gregorina v Trstu, in g. dr. Fr. Žižek iz Gradca doktorjem prava. Doktorji medicine: R. Weibl iz Metlike, Viktor Koc iz Slov. Gradca in Milan Papež iz Krškega.

(»Der Süden«.) Tega novega glasila za Slovence in Hrvate je izšla druga številka z jako zanimivo vsebino. Opozarjamo na ta list slovenske rodoljube, ki naj bi ga podpirali z obilnim naročanjem. Naročnina v znesku 1 gld. 25 kr. za pol leta se pošilja: Administration, Wien I., Planckengasse 4.

(Zveza slov. pevskih društev.) Slavnim pevskim društvom, čitalnicam itd., katerim je doposlal osnovalni odbor zveze slovenskih pevskih društev okrožnico dné 20. junija 1898 z vabilom, da naj odpošljejo svoje odposlance za prvo skupščino, ki se bi imela vršiti v Ljubljani dné 24. julija 1898, služi naj v vednost, da je osnovalni odbor to prvo skupščino preložil na dan 25. septembra 1898. Kraj in začetek zborovanja se bode posebej naznanil.

(Domača umetnost.) V izložbi gosp. Alojzija Vodnika v Kolodvorskih ulicah je izložena kaj lepa rožnivenška skupina, izklesana v nadnaravni velikosti iz mehkega peščenca. Marija z Jezusom v naročju sedi na lepo ozaljšanem prestolu, spodaj ob vznožju pa klečita sv. Dominik z običajnim psičkom in zemeljsko oblo poleg sebe in pa sv. Katarina Sijenska s trnjevo krono na glavi. Obrazi so kaj dobro narejeni, istotako draperija. Vsa skupina vabi človeka k pobožnosti; čim bolj jo gleda, bolj ga vleče! Z veseljem čestitamo g. J. Zalarju, da se mu je to delo tako lepo sponeslo. Nadebudnega gosp. umetnika, kakor tudi vrlega g. Vodnika, ki dejanjsko izvršuje rek: »svoji k svojim«, pa slavnemu občinstvu toplo priporočamo.

(Cesarjeva petdesetletnica.) Iz Št.-Vida na Dolenjskem se nam poroča: Naša šola je praznovala slavnost 50 letnega vladanja Njegovega Veličanstva, presvetlega cesarja Franca Jožefa I., dne 12. in 13. julija t. l. Na večer 12. julija je bila vsa vas Št.-Vid okrašena s cesarskimi in slovenskimi zastavami, vse hiše so bile lepo razsvetljene in po bližnjih hribih je gorelo mnogo kresov. Drugi dan ob 8. uri so zvonovi in topiči naznanjali, da se kmalu prične slavnost. Ob 9. uri je šol. mladina korakala z zastavo, okrašeno z novima trakovoma, katera je daroval naš rojak veleč. gosp. prof. dr. I. Janežič, med zvonjenjem in pokanjem topičev v cerkev. Napis na zastavo sta preskrbeli domači gospodični učiteljici. Najprej je bil slavnosti primeren govor. Sveto mašo je daroval veleč. gospod župnik Štefan Jaklič z asistenco domačih gospodov duhovnikov. Po sv. maši je korakala šolska mladina pod nadzorstvom učiteljstva na vaški travnik, kjer je bila pogoščena s klobasami, kruhom, rožiči in vinom. Med pogoščanjem so šolarji peli in deklamovali; na zadnje so zapeli »Cesarsko pesem«. Slavnosti se je vdeležila vsa do-

mača gospoda, tukajšnji rojak g. Fr. Gorec, župnik v Istri, in mnogo drugega ljudstva. Ta dan ostane vsem dolgo časa v lepem spominu —r.

(Dijaki — misijonarji.) Prečastiti gospod Janez Stariha, generalni vikarij nadškofa Irlanda v Št. Paulu v Severni Ameriki vsprejme 6 slovenskih dijakov, ki so dovršili 6. gimnazijski razred z dobrim vspehom, če so lepega vedenja in trdnega zdravja ter se hočejo posvetiti duhovskemu stanu. Kdor hoče več zvedeti, naj se pismeno obrne na preč. generalvikarja z naslovom: V. R. John Stariha, general vikar 657 James Str. St. Paul Minn. U. S., ali pa na č. g. Karola Jančigarja, župnika v Dobrničah, pošta Trebnje na Dolenjskem.

(Načelna razsodba.) Upravno sodišče je o neki pritožbi razsodilo, da je pri prostovoljnih dolžnostih gledé kongruie merodajen za obvezance in plačila le sklep obč. odbora.

(Novo posojilnico) so ustanovili v Šturijah na Vipavskem. Načelnik je č. g. župnik J. Kromar. (Trtno nš) so zasledili v St. Ilju v Slovenskih Goricah.

Društva.

(Ljudska posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, v Ljubljani, Gradišče št. 1.) V upravnem letu pristopilo je na novo 298 zadružnikov, izstopil ni nihče. Stanje koncem leta 1897: 457 zadružnikov z opravnimi deleži v skupnem znesku 914 gl. — Glavnih deležev se je dovolilo in založilo 19 po 100 gld., torej skupaj 1900 gl. — Svota vplačanih deležev koncem l. 1897 2814 gl. Promet l. 1897: Sprejemki 1,763 489 gld. 09 kr. Izdatki 1,740.842 gld. 50 kr. — Svota prometa 3,504.331 gld. 59 kr. — Hranilnih vlog se je v upravnem letu vložilo 913 443 gld. 20 kr. in vzdignilo 386.043 gld. 29 kr., ostaje 527.399 gld. 91 kr. — Stanje koncem leta 1896 je bilo 195.119 gld. 91 kr. in sklepom 1897 se je pripisalo obresti 15.892 gld. 43 kr. Stanje hranilnih vlog sklepom 1897 708.412 gld. 25 kr. Posojil se je izplačalo leta 1897 606.505 gl. 96 kr. in vrnilo 152.769 gld. 26 kr., ostane 453.736 gld. 70 kr. — Stanje koncem leta 1896 je bilo 154.930 gld. 94 kr. — Stanje posojil sklepom 1897 608.667 gl. 64 kr. — Čisti dobiček upravnega leta znaša 4937 gld. 41 kr. in se porabi po § 13. pravil nastopno: Najpreje se odračuni 10 odstotkov, t. j. 493 gld. 74 kr. na korist rezervnemu zakladu. Potem se pokrije 5 odstot. dividenda glavnih deležev v znesku 95 gld. — Ostanek v znesku 4348 gld. 67 kr., s kojim je vsa svota čistega dobička 4937 gld. 41 kr. pokrita, se pa razdeli tako, da pripade prva polovica rezervi, druga polovica pa razpoložnemu zakladu. Glede prve polovice v znesku 2174 gld. 33½ kr. bode v smislu § 13. pravil načelstvo občnemu zboru predlagalo, da naj se ta svota porabi za ustanovitev posebnega rezervnega zaklada za pokritje morebitnih izgub. Po tem se sklepom l. 1897 lastna glavnicna posojilnica zračuni nastopno: Rezervni zaklad iz leta 1896 200 gld. Prirastek iz leta 1897 493 gl. 74 kr. Razpoložni zaklad iz l. 1896 78 gl. 03 kr. Prirastek iz l. 1897 2174 gld. 33½ kr. Nadaljna rezervna iz l. 1897 2174 gl. 33½ kr., (o kateri ima sklepati občni zbor, se li pridene v splošni rezervni zaklad, ali porabi za ustanovitev posebne reserve). Deleži 2814 gld. Svota lastne glavnice 7934 gld. 44 kr. Velikanski napredek »Ljudske posojilnice« tekom leta 1897 se uvidi, če se primerjajo uspehi odnosno sklepane številke l. 1896 s predstoječe označenimi podatki l. 1897. Ta primera kaže: Sklepom leta 1896 število zadružnikov 159, 1897 l. 457, torej l. 1897 priraslo 298. Stanje deležnih vlog 1896 l. 318 gld., 1897. leta 2814 gld., torej l. 1897 priraslo 2496 gld. Stanje hranilnih vlog 1896. l. 165.119 gld. 91 kr., 1897 leta 708.412 gld. 25 kr., torej l. 1897 priraslo 543.292 gld. 34 kr., — Stanje posojil 1896 leta 154.930 gld. 94 kr., 1897 l. 608 667 gld. 64 kr., torej l. 1897 priraslo 453.736 gld. 70 kr. Stanje lastne glavnice 1896 l. 596 gld. 03 kr. 1897 l. 7.934 gld. 44 kr., torej l. 1897 priraslo 7338 gld. 41 kr. Razun teh naj se v označenje napredka v l. 1897 primerjajo še nastopne številke: L. 1896 iznašal je denarni promet 601 911 gld. 35 kr., l. 1897 pa 3,504.331 gl. 59 kr. Čisti dobiček iznašal je v upravnem letu 1896 le 278 gl. 03 kr., v upravnem letu 1897 pa je poskočil na 4937 gl. 41 kr. Z rastočim prometom raste tudi čisti dobiček: dokaz umnega poslovanja zadruge. — »Ljudska posojilnica« nima sicer namena, kopičiti lastno glavnico, ker sloni na neomejeni zavezi, tedaj vsi njeni člani jamčijo solidarnično z vsem svojim imetjem za v posojilnici naložene tuje kapitalije (hranilne vloge) in to jamstvo zadostuje za mnogo večje svote, nego so v posojilnici naložene. Vkljub temu lastna glavnica krepko narašča, kot naravni izraz krepkega razvoja in racionalnega poslovanja zadruge. »Ljudska posojilnica«

je član »Gospodarske zveze« in »Zveze kranjskih posojilnic« in izvršuje v okviru svojih pravil tudi nalogo centralne blagajne zadrug, ki so v navedenih »Zvezah«. — »Ljudska posojilnica« sprejema hranilne vloge od vsakega, jelinjen zadružnik ali ne, in jih obrestuje po 4½ odst. brez kakega odbitka, ker plačuje rentni davek iz svojega. — V posojilnični uradnici vsprejemajo se hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure do 1. popoldne.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 18. julija. Zaupniki kat. ljudske stranke dr. Fuchs, dr. Ebenhoch, baron Dipauli in prelat Karlon se jutri zberó pri grotu Thunu, da se posvetujejo o načrtu jezikovnega zakona. Govori se, da minist. predsednik v kratkem k posvetovanju povati Jugoslovane.

Lvov, 18. julija. Poljski časniki poročajo, da hoče odbor poljskih zdravnikov v septembru prirediti shod v Pragi, ako prusko ministerstvo definitivno prepove shod v Poznaju. V tem slučaju pa ruski zdravniki želé shod v Tešinu v Šleziji.

Vojska mej Spanijo in Ameriko.

Dvanajst tednov po napovedbi vojske od severo-ameriških držav pričelo se je, kakor je posneti iz najnovejših poročil, nekako mirovno pogajanje mej zastopniki teh dveh držav in posredovalci. Kdo so ravno posredovalci in ali je poleg Francije, ki se opetovano omenja v zadnjih dneh kot posredovalka, mej temi tudi Avstro-Ogerska, še ni dognano, ker se razne tozadevne vesti skoro tolikrat dementujejo, kakor zatrjujejo. Z gotovostjo se more dosedaj le reči, da se je pogajanje pričelo. Mej mirovni pogoji se omenja sedaj glede Kube neka nova vest. Vsprejel se je namreč predlog, naj kubansko prebivalstvo samo odloči, kake vlade si želi ali pa kateri vojnih sil hoče še nadalje pripadati. Špancem je konečno vse jedno, naj se izjavijo za to ali ono, ker koristi v najugodnejem slučaju ne bodo imeli posebnih.

O usodi španjske armade pri Santiago je šele sedaj definitivno odločeno. Po kapitulaciji mesta pričelo se je namreč daljše pogajanje glede pogojev, pod katerimi naj Španjci ostavijo mesto in otok. Španjci so odločno zahtevali, da se jim mora dovoliti popolno sloboden izhod z orožjem in vsemi potrebščinami ter da jih nevtralne ladije prepeljejo v domovino. Amerikanci so pa imeli več pomislekov proti temu. Sedaj so se pa vsprejeli naslednji pogoji: Zvezne države se zavzujejo v najkrajšem času odvesti vse španjske čete iz Santiago in okolice v domovino. Častniki obdrže svoje orožje, ostali vojaki pa si smejo obdržati le, kar je njih lastnina. Španjski poveljnik sme vzeti seboj vse vojaške zapiske, ki se nanašajo na ta del otoka. Kubanski prostovoljci se na lastno željo sicer oslobode, vendar pa morajo izjaviti, da so voljni izročiti svoje orožje. Španjske čete ostavijo mesto z vojaškimi častmi in morajo odložiti orožje na mestu, ki se v to določi. Te pogoje je objavila vlada v Washingtonu v soboto popoldne.

Španjskih vojakov je po izjavi generala Torala 24.000, po zatrdilu Shafterjevem pa 12.000 do 15.000 mož. Poslednje je bolj verjetno, kajti Španjci v zadnjem času niso dobili znatne pomoči.

Madrid, 18. julija. Uradno se poroča z otoka Portorico, da je eksplodiralo 150 zabojev streliva. Štirinajst topničarjev je ubitih in več ranjenih. — Po poročilih iz Tangera dospe jutri tje Watsonovo brodovje.

London, 18. julija. Mirovna pogajanja med Amerikanci in Španjci ne napredujejo. Mac Kinley in drugi so nevoljni na generala Shafterja, ker Špancem stavi preugodne pogoje. Načelnik ameriškega vnanjega urada, ki ima velik vpliv, zahteva od Španije Kubo, Portoriko in Filipine. Iz Madrida pa se ob jednom poroča, da general Weyler in ministerski predsednik Sagasta kraljici svetujeta boj do skrajnega.

Washington, 18. julija. General Shafter je sporočil vojnemu oddelku, da so španjske čete večeraj dopoldne ob 9. uri ostavile Santiago. Ameriška zastava že vihra nad mestom.

